

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok — — — — 4.— koruny.
Na pol roka — — — — 2.—
Na štvrt' roka — — — — 1.—

Jednotlivé číslo 8 hal.

Hlavný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT
Zodpovedný redaktor :
JÁN BARTOS, krajinjský vyslanec
Za vydavateľ'stvo zodpovedný :
JÁN MOLNÁR, pápežský pralát

Redakcia a vydavateľ'stvo :
Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Zahájenie uhorskej delegácie vo Viedni.

Trónna reč jeho veličenstva kráľa.

Členovia uhorskej delegácie v útorok, 4. decembra o 11. hodine predpoludním shromazdili sa v trónnej sieni viedeňského Burgu. Keď jeho veličenstvo so slávnostným sprievodom vstúpil do trónnej siene a zaujal miesto na tróne, v mene delegátov pozdravil ho predseda delegačného výboru gróf *Khuen-Héderváry*, na čo jeho veličenstvo kráľ odpovedal nasledovnou trónnou rečou:

Od tých čias, čo som z Božej milosti vstúpil na trón mojich predkov, dnes po prvý raz sišiel sa krajinjský výbor pre pojednávania spoločných záležitostí, aby vybavil naň čakajúce úlohy. Vyslovenie nezmenej vernosti a oddanosti, ktoré váš predseda predomnou dnes tlumočil, prijímam s úprimným uspokojením. Prijmite z vďačného srdca plynúci môj kráľovský pozdrav.

Nedávno bol výročitý deň, čo Všemohúci povolal ku sebe môjho vznešeného predka, cisára a kráľa Franca Jozefa I. V trápnych a blažených hodinách dvoch pokolení zosnulý panovník s bezprikladn u sebaobetavosťou, neustálou prácou zúčastnil sa na osude svojich národov. Nech je požehnaná jeho pamiatka!

Staručký kráľ, ktorého najvrejšou žiadosťou bolo, aby svoj život zasvätil mohol dielu pokoja, nehľadal tú srážku, ktorá potom v základoch otriasla svetom. S krvácajúcim bárs srdcom, ale s neohrozenou dôverou v Boha, v obetavosť svojich národov a v silu monarchie prijal vyzvanie, keď videl, že je boj už nevyhnutný. Tá oduševnená ozvena, ktorú ohlas najvyššieho pána vojska vyvolal na všetkých vidiekoch našej vlasti, je najskvelejším dôkazom tejto dôvery.

Víťazné zdary nášho víťazného vojska a odhodlaná smelosť nášho námorníctva naplňujú nás vlaste neckou hrdosťou. Za toto vďaky vzdávam v prvom rade Všemohúcemu Bohu, ale s boľasťou rozpomí-

name sa aj dnes na tých statných bojovníkov, ktorí v boji za najsvätejšie dary, v obrane domácej zeme obetovali trónu a vlasti svoj život, svoje zdravie. Tie bezpočetné dôkazy hrdinskosti a oddanostiplného zrieknutia sa, ktoré sme pozorovali viac než za tri roky takmer v nadľudskej práci bojujúcich čiat, a aj u obecenstva za frontom, každému z týchto hrdinov zabezpečily skvelé miesto v slávnom rade hrdinov vlasti. Nie s menšou sústrasťou chováme sa voči smutnému osudu tých tisícov, ktorých pozbavila vojna ich otca, muža, jedinej opory. So sústrasťou obracia sa náš zrak aj na tých polutovaniahodných, ktorí vyhnaní súc zo svojho pribytku, od svojho ohnišťa, prinútení boli všetko obetovať na oltár vlasti. Nech sú títo všetci presvedčení, že o nich budeme mať v prvom rade starosť.

Ako sme v ťažkých časoch neochabovali, podobne aj dnes, keď na obzore budúcnosti briezdiť sa začína triezve mierniac sami seba, nepreháňajme v tom, čo je dosaziteľné a pre nás užitočné. Po slávnom obrátení nášho velmocenského postavenia, ako dosiaľ aj teraz, vždy sme hotoví uzavreť poctivý, podmienky jestvovania monarchie zabezpečujúci pokoj.

Veci takto rozvažujúc a dôsledne pridržajúc sa politiky, ktorú od nášho nastúpenia na trón sledujeme, s radosťou a s uspokojením vítali sme veľkodušný krok jeho svätosti pápeža, ktorého cieľom bolo smieriť v boji stojace strany. Na základe práva, ktoré nám v smysle ústavy patrí, ani nabadúce nepremeškáme ani jednu príležitosť, aby sme čím skôr koniec učinili mnoho obete vyžadujúcemu zápasu a mnohonásobnej biele, ktorú vojna spôsobila.

Zodpovedne tomuto nášmu úmyslu naša spoločná vláda osvedčila sa, že ochotne chce zadosť uiniť vyzvaniu ruskej vlády a započat vyjednávania v záujme všeobecného pokoja. Nech požehnanie Všemohúceho spočíva na tomto diele pokoja a nech dá späť národom Európy popri smierení vzájomnú dôveru. Ruský ľud, ktorý prestál mnohé ťažké navštívenia, ktorý zpomedzi našich nepriateľov prvý je ochotný nasle-

dovať náš ohlas pokoja, môže byť ubezpečený, že úprimne si prajeme späť uvedenie toho dobrého sústredstva, v ktorom sme predtým žili.

S inej strany ale za najsvätejšiu našu povinnosť musíme si považovať, aby sme ten meč, ktorý nám koristibažnosť, k rabovaniu hotových susedov násilne vtisla do ruky, v tomto nad celou budúcnosťou monarchie rozhodujúcom boji prv nesložili, kým sa naši nepriatelia bezpochybné nezrieknu toho šíaleného plánu, že nás rozdrobia a násilne utlačia. Pánmi chceme zostať vo vlastnom dome.

Skvelým sa dokázané spojenie naše s ríšou nemeckou — ktorej vznešeného panovníka len nedávno vítal som čo môjho hosťa — slávnostne bolo zosilnené našimi víťazstvami, ktoré sme na juhozápade vydobili.

Ten najlepší pomer viaže nás k nášmu spojenecovi, snaživému národu bulharskému. Tohoto dôkazom sú moje opätovné schôdzky s kráľom Ferdinandom.

Opätovne mali sme príležitosť obdivovať tradičnú hrdinskosť tureckých bojovníkov, dokázanú v smrťopovrhujúcom boji, ktorý spoločne s našimi čatami bojujú. S dôverou úfame, že pre tureckú ríšu, s nami úzko spojenú, svetne nová doba rozkvetu a zabezpečeného vývinu.

Našou vážnou snahou je, aby sme utúžili náš pomer ku neutrálnym štátom, ktorým sme najvrúnejšou vďakou zaviazaní za ľudomilné ich účinkovanie v prospech našich zajatcov.

Páni moji! Návrhy, ktoré vám predstreté budú a ktoré dľa obyčaje obsahujú aj návrhy, pofahujúce sa na Bosnu a Hercegovinu, veľké nároky stavajú voči vašej vlasteneckosti. S dôverou úfam, že sa budete s nimi zaoberať s obvyklou vážnosťou a v duchu vzájomného dorozumenia, k vašej práci prajem najúplnejší zdar v prospech vlasti.

Na trónnu reč delegáti odpovedali hlučnými manifestáciami, po čom jeho veličenstvo oslovil predsedov delegačného výboru a trónnu sieň opustil so svojim sprievodom.

Zprávy domáce.

Z delegácie.

Po trónnej reči hneď popoludní zahraničný podvýbor uhorskej delegácie vydržoval zasadnutie, v ktorom minister zahraničia gróf Czernin povedal svoje exposé, po ktorej podal takrečeno celú históriu terajšej vojny od jej počiatku až po dnes, čo vyvrcholilo v tom, že sme dnes to najťažšie prekonali. Čo sa mieru týka, povedal, že na vyzvanie ústredných veľmocí uverejnené v decembri roku minulého, teraz sa ozvalo Rusko a ríša naša pridrža sa ešte vždy toho, čo vo vyzvaní obsažené bolo, že si ona totiž nežiada žiadnej annexie, ani hospodárskeho utlačania, len si žiada záruku slobodného a nikým nehateného vývinu. Záruku túto vidí v sústavnom odzbrojovaní, slobode mora a v záväzných smierčích súdoch. Avšak voči ešte vždy verejne hlása-

ným snahám našich nepriateľov nemožno nás bezzistný mierový program jednostranne ustáliť. Vzdor tomuto všetkému však úfa, že mier na ceste vzájomnej dohody dosiahneme, v protivnom páde si ho vynútime.

Vývody ministrove delegácia prijala s veľkým súhlasom a ku slovu hlásil sa gróf Štefan Tisza, ktorý v reči nemecky povedanej chcel označiť stanovisko uhorskej delegácie voči heslu o *samourčovaní národov*. Akby sa tomuto heslu mal dať obsah taký, žeby naše vnútorné záležitosti dostali sa maly pod medzinárodnú kontrolu a našim terajším nepriateľom malo dať právo rozhodovať nad našou vnútornou organizáciou: to by bol attentát na suverenitu štátu a koruny. V podobnom smysle hovoril aj gróf Andrassy a minister gróf Czernin dotvrdil, že aj vláda je na tom istom stanovisku, to jest že *nedovolí žiadne zamiešanie sa do vnútorných záležitostí krajiny*, čo ostatne vysvitá aj zo samej trónnej reči.

Ku ďalšiemu meritórnemu zasadnutiu sijde sa uhorská delegácia 17. decembra, bo za ten čas bude zasedať uhorský snem, aby vybavil už pripravené nutné štátne predlohy.

Z krajinskej snemovne.

Snemovňa krajinských vyslancov v pondelok, 10. decembra vydržovala formálne zasadnutia, v ktorom ustálený bol denný poriadok ku najbližšiemu zasadnutiu.

Zprávy zahraničné.

Nemecko.

Dňa 29. novembra sišiel sa v Berlíne ku krátkej sessii nemecký ríšsky snem, aby vybavil predlohu o novej válečnej požičke vo výške 15 miliard. Na prvom zasadnutí predstavil sa mu nový ríšsky kancelár dr. Hertling, ktorý povedal na tomto mieste svoju prvú veľkú reč, pri ktorej dokázal sa byť znamenitým a púťavým rečníkom. Rozhovoril sa obsírne o výtečnom položení na všetkých bojištiach, odôvodnil potrebu tejto novej válečnej požičky a na široko vyložil vnútorné reformy, chystané na základe už predtým daných sľubov a prejavov. Najzaujímavejšou čiastkou reči bolo však oznámenie, že ruská revolučná vláda poslala telegram, v ktorom žiada, aby sa bezodkladne započalo vyjednávať o mier a že nemecká vláda toto ponúknutie ochotne prijala, ktoré osvedčenie veľká väčšina snemu prijala s veľkým jasotom.

Dr. Hertling hovoril potom o štátoch antantu, poukázuc na to, že Nemecko vo svojej odpovedi na pápežskú mierovú notu prijalo čo sa mieru týka, všetky v nej obsažené zásady a tým odtiahnutý bol podklad povedačkám, že Nemecko so svojim militarizmom ohrozuje celý svet. Po tejto note ukázalo sa, kde treba hľadať ten výbojný militarizmus: taliansky minister Sonnino 25. októbra odmietnul otázku odzbrojenia, bo že vraj potrebuje vojsko pre vnútorné nebezpečie; nový minister francúzsky Clemenceau zjavne chce vytvoriť Nemecko a Rakúsko-Uhorsko z toho mierového súručenstva národov, v ktorom na miesto sily zbrani má

stúpil moc práva a anglický minister Lloyd George ešte vždy hovorí o celkovitom zničení nemeckého obchodu. Ponevác Nemecko a jeho spojenci viedli výlučne vojnu obrannú na zachránenie svojho územia: zodpovednosť za pokračovanie tohoto desného krviprelievania padne tedy na našich nepriateľov, my však musíme vydržať až do konca.

Reč vzbudila na všetkých stanách — vyjmúc snád stranu «vlasteneckú» — dojem ten najpriaznivejší, na čo snem predlohu o požičke s veľkou väčšinou hlasov prijal.

Rumunsko.

Prevrat v Rusku, menovite však započatie vyjednávania o prímerie do krušného položenia donieslo Rumunsko, ktoré sa pustilo do vojny v tej nádeji, že sa bude môcť pevne opierať na Rusko. Teraz, keď Rusko chce prestať bojovať, ostalo celkom osihotené a sú zprávy o tom, že 1. decembra na korunnej rade vydržiavanej v Jassy uzavrelo sa vzhľadom na terajšie položenie Rumunska, požiadať Anglicko, Francúzsko a Ameriku o rýchlu pomoc, ináčej vraj Rumunsko prinútené by bolo vzdať sa svojej fronty, alebo tiež započat vyjednávať s nepriateľmi o mier. Iné zprávy hovoria o tom, že v Jassy sídliači diplomatickí zástupcovia antantu posmelujú Rumunsko vytrvať a že mu na ten pád sľubujú celú Bessarábiu i s Odessou. Na každý pád je položenie Rumunska veľmi kritické a ono bude sa musieť čim skorej rozhodnúť, či na jednu a či na druhú stranu, to jest alebo sa vzdať svojej fronty alebo vyjednávať tiež, bo v daných pomeroch na dajakú výdatnú a nado všetko rýchlu pomoc ani pomysleť sa nedá.

Portugalsko.

V Portugalsku vypukla revolúcia. Vojsko sa vzbúrilo a odoprelo poslušnosť. Uličná háveď 9. decembra napadla a ozbýjala pekárske sklepy.

Amerika.

Predseda Spojených štátov Severnej Ameriky Rakúsko-Uhorskej monarchii opovedal vojnu.

Pojednávania o prímerí a o pokoji.

Zpráva ruských splnomocnkov o prímerí.

Kopenhága, 4. dec. Z Petrohradu telegrafujú:

V utorok, 27. novembra tí parlamentéri, ktorí cieľom vyjednávania o prímerí išli na hlavné veliteľstvo nepriateľských čiat, do Dvinska vrátili sa s nasledovnou zápisnicou:

Dňa 26. novembra o 12. hod. 20 minútach z Dvinska išli sme ku 10. armádnemu sboru, o 4. hodine 20 minútach prišli sme na front moskovského pešieho pluku a pod bielou zástavou s jedným trubačom išli sme do zákopy. Na tristo krokov od hannoverskej pozície našli sme nemeckých dôstojníkov. Popoludní o 5. hodine so zviazanými očami viedli nás ku nemeckému bataillonovému štábu. O pol hodiny neskoršie odovzdali

sme svoje splnomocnenie. Po francúzsky sme sa shovárali. Naše nabídnutie, ktoré znelo o započatí vyjednávania pofahujúcich sa na prímerie na frontoch bojujúcich štátov a potom na uzavretie pokoja, naskutku bolo odovzdané najhlavnejšiemu veliteľovi všetkých frontov bavorskému kniežatu Leopoldovi. Večer o 1/29. hodine zaviezli nás do Lossenu, kde nás divisionálny generál Hoffmann úradne prijal. Generál naše splnomocnenia vyhlásil za dostatočné a povedal, že odpoveď behom štyriadvadsať hodín môže dostať. Medzi časom, už 27. novembra ráno o 7. hodine 50 minútach prišla od nemeckého hlavného veliteľstva odpoveď, ktorá privolila ku vyjednávaniu o prímerí na základe podmienok vo splnomocnení označených. Generál Hoffmann a parlamentéri dostali splnomocnenie ku ďalšej schôdzke poslov bojujúcich štátov cieľom vypracovania podrobného plánu. Po rozhovore s nemeckým hlavným veliteľstvom generál Hoffmann odovzdal nám ním podpísanú odpoveď na náš návrh. V tejto odpovedi je, že je Nemecko náchylné bezodkladne začať vyjednávať ohľadom prímeria a vyjednávania povinný je viesť najvyšší veliteľ nemeckého východného frontu. Nemecký hlavný veliteľ účastníkom vyjednávania prepustil osobitý vlak. Medzi Nemcami a komisármi ľudu zastupovanou ruskou najvyššou mocou utvorili bezprostredné telegrafické spojenie. Ďalej nám sdělili, že nemecké hlavné veliteľstvo vydalo rozkaz, aby na všetkých miestach, kde nepriateľ neútočí, každá válečná operácia bola zastavená, kamarátenie sa ale musí prestať až dotiaľ, kým sa vyjednávania neskončia. Dňa 27. novembra ráno o 7. hodine so zviazanými očami späť nás zaviedli na ten odsek frontu, kde nás boli privítali.

Zpráva nášho veliteľstva.

Zastavenie nepriateľstva cez desať dní.

Úradná zpráva, vydaná 6. decembra 1917.

Východné bojište: Rusko a spojenci uzavreli včera zastavenie nepriateľstva cez desať dní. Toto na všetkých ruských frontoch začína sa 7. decembra o 12. hodine cez poludnie. V pojednávaní o uzavretí prímeria sa pokračuje.

Náčelník generálneho štábu.

Zpráva uhorskej telegrafickej kancelárie.

Nemecka, Rakúska a Uhorska, Turecka a Bulharska najvyšších hlavných veliteľstiev zastupitelia, so splnomocnenými zastupiteľmi hlavného veliteľstva ruského 5. dec. na písme uzavreli cez desať dní platné, na všetky spoločné fronty vzťahujúce sa zastavenie nepriateľstva. Zastavenie nepriateľstva začína sa 7. decembra o 12. hodine cez poludnie. Lehotu desať dní upotrebia k zakončeniu pojednávania o prímerí. Jedna čiastka splnomocneného vyslanectva vrátila sa domov, aby ústne podala zprávu o dosiahlych výsledkoch. Splnomocníci pokračujú v pojednávaniach.

Nezabúdajte na vdovy a siroty

po hrdinoch padlých na bojišti.

Nemecká zpráva.

Uhorská telegrafická kancelária sdeľuje z Berlína:

Východné bojište Nemecka, Rakúska a Uhorska, Bulharska a Turecka splnomocnení zastupitelia najvyšších hlavných veliteľstiev so splnomocnenými zástupiteľmi Ruska uzavreli na všetky fronty Východného a Čierneho mora a na asiaticko-turecké bojištia vzťahujúce sa zastavenie nepriateľstva, ktoré sa začína 7. dec. o 12. hodine. V pojednávaniach o prímerí za niekoľko dní pokračujú.

Ludendorff,

prvý hlavný kvartier-majster.

Ruská vláda všetky zahraničné ruské požičky vyhlásila za zničené.

Amsterdam, 7. decembra. Daily Telegraphu 6. decembra oznamujú z Petrohradu: Dnes uverejnený dekrét za zničené vyhlasuje všetky ruskej ríše v cudzozemskej zdvihnuté požičky a vyplácanie úrokov od nich zastavuje. — Čo na toto pokračovanie Ruska povie Francúzsko, ktoré Rusku požičalo vyše 40 miliárdov? A čo na to povedia Anglicko a Amerika, ktoré ku válečným cieľom nepočítanými millionami napechávaly Rusko?

Podpísali zápisnicu vyjednávania o zastavení nepriateľstva s Ruskom.

Wolffova kancelária oznamuje: Zastupitelia štyroch spojeneckých veľmocí a splnomocnení ruskí delegáti 8. decembra podpísali zápisnicu pojednávania o predbežnom zastavení nepriateľstva s Ruskom.

Hlavný veliteľ ruských a rumunských čiat navrhol vyjednanie o pokoj.

Berlin, 5. decembra. Hlavný válečný stán nemecký oznamuje:

Na fronte generálplukovníka arcikniežafa Jozefa a pri armádach generálmaršalla Mackensena **na prímerie pofanujúce sa vyjednávania rozprestrela sa aj na rumunské čaty.**

Ludendorff.

Udalosti svetovej vojny.

Talianske bojište. Po ťažkých takmer za 4 týždne trvajúcich vrchových bojoch, počas ktorých nepriateľ v novembri v zajatých utratil 11.000 dôstojníkov a iných vojakov a dostala sa nám do rúk hojná korisť, ča y armády bar. Conrada napriek studenej vrchovej zime proti tvrdošijne a vytrvale bojujúcemu nepriateľovi zase započaly offensívu na planine Sedem obcí. Divisie 11. armády po základnej príprave 4. decembra začaly útočiť proti nebotyčnému Meletta Massivu a napriek zúfalej obrane zaujali mohutné pevnosti Monte Baderlecca, Monte Ponderacor, Monte Miela a Monte Meletta. Vo štvrtok, 6. decembra priviedli sme 9000 zajatých, medzi nimi dvoch veliteľov brigády, ďalej priviezli sme 40 kanónov, početné strojové pušky, stroje na hádzanie mín a iný válečný materiál. Naše ztráty sú nepatrné. Počet zajatcov do 8. dec. porástol na 16.000 mužov.

Západné bojište. Vo Flandrii, menovite okolo Passchendaele bola mimoriadne tuhá kanonáda, ktorá rozťahla sa aj na okolie Scarpy. 1. decembra nemecké čaty vyrvaly Angličanom čiastku nimi obsadeného územia, pri čom Angličania utratili 60 diel a početné strojové pušky. Ďalej po prudkej delostrelbe Angličania počali útočiť pri Cheluvelte, boli však strelbou zastavení. Pod Cambraiom boli len prudké miestne boje, pri ktorých Angličania znovu utratili kus zaujatého priestoru. Na ostatných frontoch bola len miestna delostrelba.

Turecké bojište. Postup anglického vojska na Jeruzalem turecké vojsko zastavilo, ba prinútilo ho ku ústupu. S ostatných bojišť v Ásii neoznámilo sa nič zvláštniejšieho a nedošly zprávy ani o tom, či sa na kaukazskom ruskom fronte tiež nevyjednáva o mier.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Berlin, 4. decembra. Wolff kancelária oznamuje: Naše podmorské lode v kanáli La Lamanche v bristolskom zálive zase zničily tri parníky a dve plachtové lode. Medzi potopenými loďami boli anglické plachtové lode «Robertbrovn» a «Minnie Coels», z ktorých posledná z Manchesteru do St. Malova viezla 190 tún smoly. Parníky všetky viezly náklad.

«Čia je zem, toho je krajina».

Českí vyslanci Stanek a Klofáč interpellovali rakúskeho ministrapredseda pre nariadenie uhorského ministra orby, ktorým kúpu a odpredaj uhorských majetkov závislým učinil od privolenia administratívnych vrchností. S týmito sú horemenovaní páni nie spokojní a vidia v tom obmedzenie práva rakúskych občanov, ktorí majú úmysel v Uhorsku zeme, majetky kupovať. Čo teda uhorské gazdovské kruhy prijaly s pochvalou a uspokojením, to Staneka a Klofáča znepokojuje. Kým snahou uhorskej vlády je, aby uhorská zem nakoľko len možno zostala v rukách uhorských občanov, Stanek a Klofáč s touto majetkovou politikou nie sú spokojní a radi by prinútili rakúsku vládu, aby proti tejto majetkovej politike zaujala stanovisko.

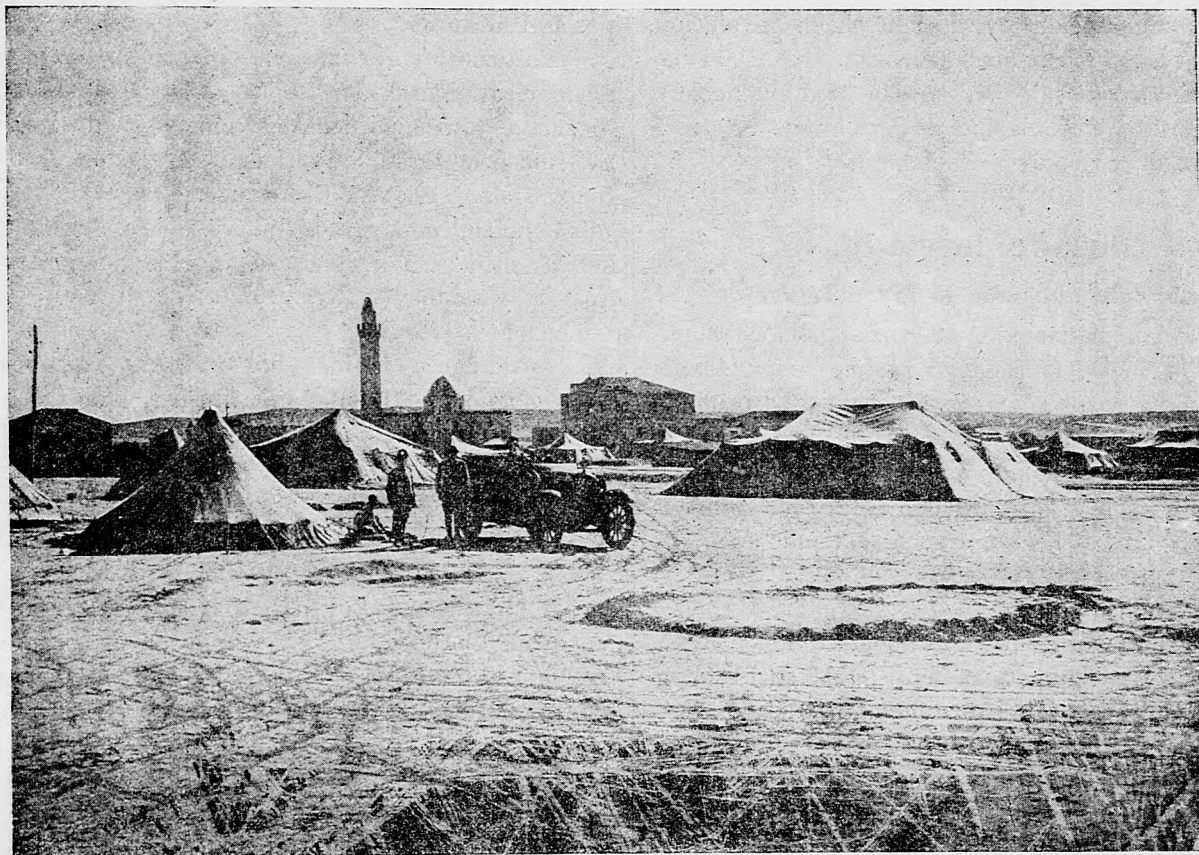
Veľmi vážne príčiny primaly uhorskú vládu, aby vydala horspomenuté nariadenie. Minulé desaťročia veľmi sa menili majitelia uhorskej zeme. Kúpy a odpredaje boli na dennom poriadku a medzi novými majiteľmi bolo vždy viac cudzincov. Zvlášte mnoho veľkostatkov prešlo do cudzích rúk. Cudzí veľkostatkár doviezol si svojich zamestnancov, starí úradníci a rozliční iní zamestnanci museli prepustiť svoje miesto zas len cudzincom. Veľmi časté boli aj kúpy a odpredaje menších majetkov zvlášte na pohraničných vidiekoch, kde sa následkom tohoto počet cudzincov tiež stále rozmnožoval. Oproti tomu v uhorskej gazdovskej spoločnosti odzneli časté ponosy, že uhorskí gazdovia len ťažko môžu prísť ku pozemkom, že sú kúpy následkom veľkej konkurencie natoľko drahé, že sa pozemky nemôžu vyplácať.

Od počiatku vojny sa pomery natolko zmenily, že zeme ešte viac zdražely než predtým a vzrástla aj konkurencia. Predtým peňažné ústavy kupovali nemovitosti zväčša len vtedy, keď ich okolnosti k tomu nútily. Keď majetok bol zadlžený a nemohol byť predaný ani za šacovnú cenu, podržala si majetok banka alebo sporiťteľňa. Neskôr peňažné ústavy kupovali majetky tým cieľom, aby ich parcellovaly a pri tom dobre zarábaly. V tomto páde gazdovia mohli prísť ku zemi, pravda za drahú cenu, jestli totižto peňažný ústav majetok parcelloval. Dnes kupujú peňažné ústavy majetky a zväčša samé ich manipulujú, a dlho to potrvá, kým tieto majetky prejdú zas do rúk gazdovskej triedy.

Že sú Stanekovci a Klofáčovci proti tejto majetkovej politike, to ľahko porozumie, kto pozná ich politické snahy. Oni by radi, aby sa u nás množil počet cudzích živlov, bo týmto vzrastajú aj rozľahujúce sa sily. A radi by, keby sa zvlášte na Horniakoch osadilo čím viac Čechov.

No interpellácia Stanekovcov zostane bez účinku, veď rakúska vláda nemá práva a nemôže si dovoliť zamiešať sa do vnútorných záležitostí Uhorska; oproti tomu uhorská gazdovská spoločnosť dvojnásobne podporovať bude majetkovú politiku uhorskej vlády, v ktorej uplatňuje sa zásada:

«Čia je zem, toho je krajina.»

Východné bojište. — Naša nemocnica v šiatroch pri Bis-el-Sebaba v Palestíne.

Zosilnenie spoločenských tried, ktoré štát udržujú, je štátnym záujmom. Zosilnenie gazdovskej spoločenskej triedy je veľkým záujmom v štáte, ktorého hlavným prameňom dôchodku je poľné hospodárstvo, cieľom a úlohou majetkovej politiky musí byť, aby majetky neprechádzaly do rúk cudzincov, ktorých tu okrem ich vlastných záujmov nič iné neviaže, ktorým je ostatné všetko ľahostajným, než aby uhorská zem zostala v rukách uhorských občanov.

Medzi vážne povinnosti štátu patrí postaranie sa o zaopatrenie hrdinov, ktorí v boji za vlasť stali sa invalidmi. O týchto chce sa vláda postarať, a síce tak, že čistý dôchodok Válečnej obilnice chce obrátiť na kupovanie pozemkov pre invalidov. Nech svojou vlastnosťou môžu menovať kus tej zeme, ktorú tak udatne bránili proti nepriateľovi.

Bolševici, menševici, maximalisti.

S týmito menami stretáme sa teraz ustavične v ruských správach. Mená tieto povstali počas shromaždenia ruskej sociáldemokracie r. 1903. Bolševici (prívrženci Lenina) mali na tomto shromaždení väčšinu (bolšinstvo), odtiaľ dostali meno. Bolševici žiadali prísnu centralisáciu socialistických spolkov, ústrednú správu v určenom meste, ani neuznávali dumu, odopreli podporu činiteľom zemstiev pri ich vystúpení, r. 1904. nebrali účasť vo výbere senátora Šidlovského, ktorý pojednával o robotníckej otázke. Bolševici robili prípravy ku povstaniu so zbraňou, ktorého ďalším následkom malo byť, že robotníci a sedliaci mali dostať neobmedzenú moc (diktatúru) v krajine.

Menševici, ináč aj martovci (ich vodcom bol Martov)

boli na shromaždení r. 1903. v menšine. Ich program sotva sa líši od programu bolševikov, ale v taktike v otázkach pomeru ku ostatným stranám ináč pokračujú. Tak žiadajú širokú samostatnosť robotníkov, podporujú výborové sriadenie socialistických spolkov, schvaľovali sriadenie «sovjetov» (rád) robotníckych poslancov, žiadali sriadenie odborných organizácií socialistov, myšlienku neobmedzenej moci (diktatúru) považovali za škodlivú, nesplniteľnú a podporovali meštianske strany, ktoré boli proti cárskej samovláde.

Maximalisti vystúpili už r. 1905. a 1906. čo socialisti-revolucionári. Chcú uskutočniť tie najväčšie požiadavky (maximum) socialistov tak v poľnom hospodárstve, ako aj v priemysle. Uskutočnenie najširšieho, maximálneho programu socialistov docieliť chceli revolúciou, ktorú chceli vyvolať páchaním násilností. Už r. 1906. násilne napadli a vyrabovali «Moskovskú kreditnú banku», vyrabovali poštový voz na ulici v Petrohrade. Ich vodcovia sú: Tagin, Svjetkov a Engelhardt.

Nariadenie vlády.

Regulovanie obchodu so živou lichvou.

Vláda vydala nariadenie, ktorým splnomocnila ministra poľného hospodárstva, aby v záujme zaopatrovania krajiny a vojska rožnou lichvou a ovcami v porozumení s ministrom stravovania ohľadom privádzania rožnej lichvy a oviec do obchodu a ohľadom jej vyvážania z krajiny isté obmedzenia uviedol do života. Minister poľného hospodárstva súčasne dostal splnomocnenie aj k tomu, aby prívoz a vývoz rožnej lichvy sveril na Účastinársku spoločnosť pre obchod s krmom. V smysle nariadenia živú rožnú lichvu, rozumejúc aj telce a byvolov, ďalej ovce a kozy, rozumejúc aj jahence a kozlence, po železnici viezť slobodno len s dopravným certifikátom. V záujme zaopatrovania obyvateľov krajiny minister poľného hospodárstva v porozumení s ministrom stravovania ohľadom väčších tržísk v tomto ohľade môže povoliť výnimky.

CHYRNÍK.

Pápež za Litvinov. Svätý Otec bol nariadil, aby k spomoženiu biedu trpiaceho litvinského ľudu milodary zbieraly sa medzi všetkými katolikmi. Sbiereka mala neobyčajne dobrý výsledok. V Nemecku sossbierali jeden million mariiek, v štyroch hollandských diecésach 200.000 mariiek, v belgických diecésach Löwen a Namur 82.000 frankov.

Osvietený pán biskup spišský za siedmu válečnú požičku Jeho Excellencia, osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy v záujme siedmej uhorskej válečnej požičky vydal osobitný obežný list, v ktorom vyzýva svojich kňazov, aby pri nedeľných a sviatočných službách Božích s kazateľnicou povzbudzovali veriacich ku hromadnému a hojnému upisovaniu siedmej válečnej požičky. S dôverou očakáva, že kňazi s jeho milými

učiteľmi dovedna všetko možné urobia v záujme tohoto vlasteneckého cieľa. Cirkevné, fundačné a školské fondy tiež možno upotrebiť k upisovaniu. Sám osvietený pán biskup na siedmu válečnú požičku značil 600.000 korún.

Pre vyrabované sedmohradské kostoly sedmohradský biskup gróf Karol Gustáv Mailáth daroval tri kalichy.

Osvietený pán biskup košický dr. August Fischer-Colbrie v svojom tohoročnom 15. obežnom liste pozornosť veriacich vyzýva na opatrovanie válečných hrobov.

Baňskobystrický veľprepoš Jozef Gürtler starobudinským kresťansko-socialistickým robotníckam cigárovej fabriky, ktoré sociáldemokratické robotníčky násilnosťou vydurily z fabriky a tak pozbavily zárobku, poslal 100 korún.

Položenie v Jeruzaleme. Dľa zprávy švajciarskych novín jeruzalemský kláštor Notre Dame de France stal sa sídlom tureckej vojenskej vrchnosti, v kláštore bratov Sv. Ruženca zariadili sa Nemci. Z kláštora Sionských Otcov stala sa rakúska nemocnica. Mnohé kláštory trpia veľkú núdzu, bo starať sa musia o zaopatrenie mnoho ľudí a europejská a americká hmotná podpora vystala. Kostoly a kaplnky doteraz držia v úctivosti, niekoľko z nich ale zatvorili.

Vyznačenie spišského poľného duchovného. Poľný duchovný Rudolf Schönwiesner, ktorý za istý čas na bojištach konal vojenskú kňazskú službu, od dvoch rokov ale v lebergskej vojenskej nemocnici nákazlivých chorôb účinkuje, ako vyznačenie dostal teraz dôstojnícky odznak Červ. Križa druhej triedy s válečnou ozdobou.

Pochvala vojakov prešporskej stolice. Vedúci plukovník Boroevič v svojej odpovedi na pozdravujúci telegramm mesta Prešporka vystovuje sa: Radostným srdcom dávam na vedomie, že synovia prešporskej stolice a mesta Prešporka pri tunajšej offensíve skvele zastali svoje miesto.

Padnutý taliansky generál. Taliansky generál Rubín de Cervin, veliteľ jednej divízie, v posledných bojoch padol.

Vražda. V Mühlenbachu (Spiš) 8. nov. zastreleného našli v obilnici (v sypárni) kočiša mühlenbašského gazdu Forbergera. V nasledujúcu noc tiež v Mühlenbachu celkom vyrabovali jednu obilnicu.

Smrteľné nešťastie. Z Kézmarku oznamujú: V tunajšej tehelni 6. nov. podkopaná zem zasypala dvoch robotníkov. Vyslobodili ich síce hneď, jeden z nich ale po šesťhodinovom trápení zomrel následkom vnútorného vykrvácania a stav druhého je tiež veľmi ťažký.

Židovský regiment v anglickej armáde Anglický minister vojenských záležitostí uzavrel sriadenie židovského pluku. Zástavou pluku je štít Dávida a na palestínsky front poslaný pluk svedectvo vydávať bude o hrdinskosti židov. Židom sa to nepáči, aj Rotschild je proti tomu. Každý 18 - 41-ročný ruský žid, ktorý žije v Anglicku, povinný je hlásiť sa k službe do židovského pluku.

Smrť. Jozef Szinyei-Merse, veľkostatkár v Szinye, stoličný výborník šarišskej stolice, medzi poľovaním následkom porazení na mozgy zomrel v 67. roku života svojho. — V spišskej Veľkej Lomnici 22. nov. zomrel veľkostatkár dr. Andor Spóner v 75. roku života svojho. Nebohý, ktorý vynikal aj ako spisovateľ a básnik, ako krajinský vyslanec tri razy zastupoval kěžmarský a raz spišsko-sobotský volebný okres. — Harhovský (Spiš) pomocný notár Julius Kovalik zomrel následkom choroby nadobudnutej pri vojsku.

Millionár-zlodej — na bojišti. Viedeňský millionár Ludvík Kohn, aby vyhnuť neprijemnejšej vojenskej službe, počas vypuknutia vojny so svojim automobilom sa hlásil u vojska. Ako toľko iných, aj on nerátal zle a dostal veľmi dobré pridelenie. Do tešínskeho hlavného válečného stánu ho vzali za šoffóra. Domnieval sa, že s tým priniesol už primoc obeť a za vynáhradu upotreboval benzín vojenského áraru na prechádzkové cestovanie. Jeho pokračovanie vzali za krádež a odsúdili ho za to na šesť rokov do trestnice. Po dvoch rokoch dostal omilostenie a ako obecného vojaka poslali ho na bojište.

Vyznačenie spišského vojaka. Jeho veličenstvo kráľ Gejzu Zsolnayho z Podolinca, feuerwerkera 40. honv. poľného mažiarového pluku, vyznačil strieborným záslužným krížom s korunou na stužke medailly hrdinskosti na uznanie jeho zvlášte verných služieb konaných pred nepriateľom.

Z Vysokých Tatier. Ako najnovšie počúvame, tejto zimy nemá byť vydržiavaný honvédske skiový naukobež. Baraky v Matlárháze ostanú teda neobývané a majú byť upotrebované k turistickým cieľom. Naproti je výhľad, že skiový naukobež profesorov telocvičby (turnovania), aký uhorský skiový sväz na naloženie ministeriuma zariadiť má na Vianoce, vydržiavaný bude vo Vysokých Tatrách.

Milodary pre vikartovských pohorelcov vo Spiši. Vikartovský farský úrad s vďakou kvituje nasledovné došlé milodary: hranovnícky farský úrad 104, kubašský farár Ján Jendrichovszky 30, ruskinovský r.-kat. farský úrad 33, letanovský farský úrad 40, r.-kat. farský úrad v Majerkách 80, N. kaplán zo Spišského Podhradia 10, švábovský r.-kat. farský úrad 36, dr. Pavel Dolyák dekan-farár v Spiši. Vlachoch 128 korún.

Predseda prešovskej kráľ. sudnej stolice na odpočinku. Z Prešova oznamujú: Matej Kissóczy, predseda prešovskej kráľovskej súdnej stolice, ktorého jeho veličenstvo kráľ vymenoval za čestného sudcu kúrie, šiel do pensie. Súdna stolica uzavrela, že na znak svojej lásky oproti jej bývalému predsedovi, zhotoví dá jeho podobizňu a vyvesí ju v radnej sieni.

Záležitosť spišskopodhradskej polgárky. Minister náboženstva a výučby svojim prípisom upraveným k administratívne výboru spišskej stolice dovolil, aby v Spišskom Podhradi utvorená občianska škola otvorená bola a začať mohla svoje účinkovanie.

Pre kacvinských pohorelcov vo Spiši osturňanskí gr.-kat. veriaci obetovali 168 korún.

Pre válečné siroty a vdovy. Levočský dobročinný ženský spolok 10. nov. večer so spoluúčinkovaním dôstojníkov a dobrovoľníkov tamojšej rezervnej nemocnice zariadil ochotnícky zábavný večierok, ktorý na takzvaný «Szurmay» fond pre válečné siroty a vdovy priniesol vyše 1000 korún.

Kávová demonštrácia žien. Z Villachu (Kortánsku) píšú, že ženy minule zariadily tam tichú demonštráciu proti mestskej vrchnosti, bo obdržané cedulky na kávu nemohly nikde zameniť. Ženy cedulky na kávu spendlikami pripevnily na bránu mestského domu.

Za vládneho komisára tatranských štátnych kúpeľov, osad na letovanie a turistických záležitostí minister poľného hospodárstva vymenoval dr. Štefana Dobayho.

Nový potravný spolok vo Spiši. Vo Veľkej Lomnici založili potravný spolok (konsum).

Válečný milodar. V Kéžmarku v deň Všetech verných dušičiek pre vojakov nemocných na pľúca soshierali 182 korún.

Vodovod v Spiši. Belej. Spišsko-belanská mestská rada zo svojich lesných dôchodkov, ktoré mocne porástly následkom vojny, utvoríť má v meste vodovod.

Vyzvanie k predplateniu.

S rokom 1918. «Kreštan» nastupuje XXV. ročník svojho jestvovania a nepretrzených bojov za práva katolíckej Cirkvi a ľudu kreštanského. I v terajších prefažkých časoch válečných, skalopevne držiac sa zásad kreštanskej ľudovej strany, neohrozene bojuje za Cirkev, Kráľa a Vlasť. Pri tom vždy uprimne cíti s utrápeným ľudom. Čitateľov svojich v každom čísle poučuje o všetkom, čo sa na bojištách vo svete robí a čo nielen v politickom, lež aj v hospodárskom ohľade potrebné je vedieť pospolitému ľudu. «Kreštan» bol, je a ostane vždy opravdovým, uprimným priateľom kreštanského ľudu slovenského. Ako taký, nemá by chýbať v žiadnom kreštanskom dome. Každá kreštanská rodina má si za svoju povinnú úlohu pokladať, objednať, predplatiť, čítať a medzi známymi rozširovať «Kreštana».

Keď všetkých priateľov našich o rozširovanie «Kreštana» prosíme, tých ct. čitateľov, ktorí nám dihujú, s týmto dôrazne vyzývame, aby nám svoj dlh bezodkladne vyplátili. — V týchto tvrdých časoch, kde tlačivo a robotné sily nesmierne zdražely, nikto nemôže od nás žiadať, aby sme mu náš časopis darmo posielali.

Vydavateľstvo.

Svrabľavosť,
Potenie,
Slnečný úpaľ,
Šupanie kože,
Svrab a hostec,
Neduhy kože, rany,
Opuchliny a staré rany

istotne lieči zákonom
chránený prostriedok. **Borovičková masť.**
Nešpina a je zcela bez zápachu. Malý teglik 3 koruny, veľký
teglík 5 korún, rodinný teglik 9 korún k tomu patriaceho
borovčkového mydla cena 5 K. Adresa objednávok

Alexander Gerő, lekárnik Nagykorös 40.

Válcové naručné hodinky

presne regulované a
vyprobované

Niklové alebo ocelové
K 25, 30. S rádom svie-
tiacim číselníkom K 30,
35, 40. Strieborné ná-
ručné hodinky K 50, 60,
14 kar. zlaté naručné
hodinky K 130, 160. 3
rokov záruka na písme.
Zasielanie s poštovou
dobierkou Záměna po-
volená alebo návrat
peňazí.

Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad

cis. a král. dvorný zá-
sielca Brúx číslo 1546
(Čechy). Hlavný cenník
zdarma a franko.

Dobré nástroje k holeniu a strihaniu vlasov.

1a. Britvy zo striebornej
oceľi K 4, 5, 6. Zabez-
pečujúce nástroje ky
holeniu niklované K 4,
5. «Perlekt» znám k
so 6 rožmi K 16, 22.
Dvojitého rezu náhrad-
né nože tučet po kor.
5, 6. 1a. nástroj k stri-
haniu vlasov K 12, 15.
Záměna povolená alebo
návrat peňazí. Zasiel-
ame s poštovou dobier-
kou alebo pri vopred-
nom doposlaní peňazí.

Zasiela cis. a král.
dvorný zásielca
Hanns Konrad
vývozný a tovar zasiela-
júci dom Brúx číslo 1547
(Čechy) Hlavný cenník
zdarma a franko.

Refaze pre rožnú lichvu

Stredného vyhoto-
venia 9 kor. Ohľáv-
kové refiazky pol
pevného vyhoto-
venia 4.50 kor. Trovy
zaslania a zaobale-
nia obfazuju objednávateľa.
Objednať možno s vopred
doposlaním obnosu ale-
bo s poštovou do-
bierkou.

Móric Lendvay,
vývozný dom.
Budapešť, VII.,
Kertész utca- 43.

Motorové

pluhí Americké a Ne-
meche vyrobi má ka
predaj.

Dömény Rezső
Nagyszombat.

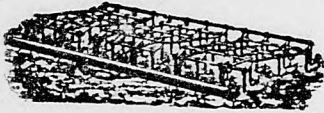
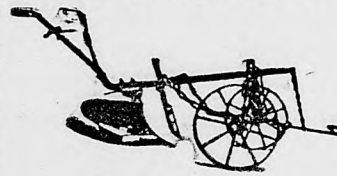
Oznamy prijíma
administracia

„Kreštan“

BUDAPEŠT,

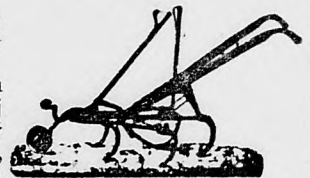
Szentkirályi-utca 28.

Najlacnejší a najlepší prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

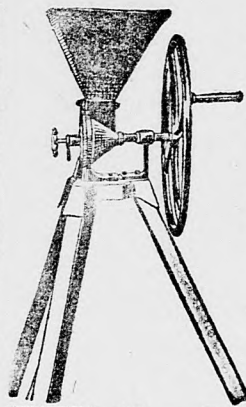

strojov a želez-
ného tovaru veľ-
ký obchodný
dom. Zo skladu
zasiela zvláštnej
jakosti oceľový
pluh za 180.—,
dvojitý pluh za

325. K, Juno americkú koňskú motyku
za 200.— K (prevádza 5 ľudí robotu) Železnú
bránu za 100.— K. Veľký obrázkový cenník
na žiadosť posielame zdarma.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať
Výlučná adresa objednávania:

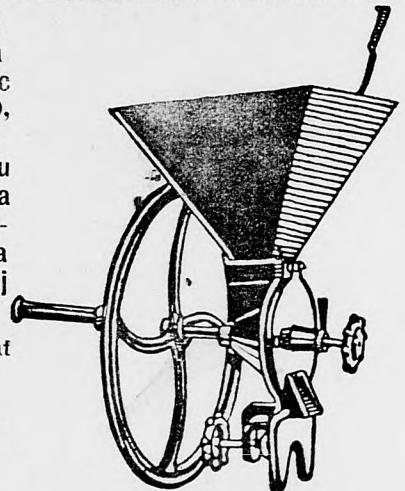
PAVEL SOHR
Somoğyszil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom,
každého druhu o ilie somleť môže na kašu a v akej-
kľovek fajnosti. Obrovskej schopnosti rototy.

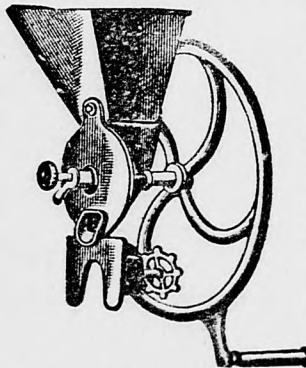
Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k
pripraveniu na
stôlal bopostavec
bez nôh K 120,
menší k domá-
cemu upotrebeniu
K 80. Objednania
prosíme na pošto-
vej poukázke a
zaslať treba aj

Železničnú stanicu objednávateľa
treba udať.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný,
šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho,
ponevác stroj najdokonálejšie možno
regulovať. Lahkej práce schopnosti a
hntia, bo na ňom i dieťa šrotovať
môže. Cena s obalením a zárukou 90
korún, s prípravou na nohy 150
korún.

Tieto stroje zhotovuje a
zasiela

Imrich Tóth, Jászalsószentgyörgy.

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.